

Българско музикознание *Bulgarian Musicology*

XLII / 2018 / № 3

БЪЛГАРСКА АКАДЕМИЯ НА НАУКИТЕ
Институт за изследване на изкуствата
BULGARIAN ACADEMY OF SCIENCES
Institute of Art Studies

	<i>Музика и философия</i>	
<i>Кристина Янова</i>	„Утешението на Философията“ на Боеций като музикално упражнение на душата.....	5
	Научна конференция <i>Българското музикознание</i> – ретроспективи и перспективи (70 години музикознание в БАН) Заседание <i>Етномузикология на български терен</i>	
<i>Irene Markoff</i>	Reflections on the Construction of Alevi- Bektashi Rituals and Ritual Space in the Transnational Perspective: Performing Spirituality, Navigating Identity.....	23
<i>Румяна Маргаритова</i>	Изследвания върху „малцинствена“ музика в Института за музика/Института за музикознание при БАН (1950 – 1988).....	32
<i>Мария Кумичин</i>	Музикалнофолклорният архив на Института за музика в ретроспекция (1948 – 1989)	42
<i>Диана Данова- Дамянова</i>	Теренни музикалнофолклорни проучвания в Казанлъшко през шестото десетилетие на XX век.....	53

	<i>Заседание Градът и фолклорът</i>	
<i>Наталия Рашкова</i>	Традиционни и съвременни интерпретации на музикално-танцов фолклор в градска среда (унгарски реалности).....	64
<i>Гергана Панова-Текат</i>	В крак с времето. Нови парадигми и теоретични постижения на българската етнохореология.....	73
<i>Лозанка Пейчева</i>	Авторски песни в народен дух: щрихиране на феномена.....	83
<i>Marija Dumnić</i>	History of Urban Folk Music Practices in South Slavic Countries	92
<i>Галина Луканова</i>	Певческите групи за обработен български фолклор – от „отстъпление от традицията“ до „маркер за национална идентичност“	104
	<i>Рецензии</i>	
<i>Ivan Moody</i>	Svetlana Kujumdzieva: “The Hymnographic Book of Tropologion. Sources, Liturgy and Chant Repertory”	113
	Резюмета.....	115

CONTENTS

	<i>Music and Philosophy</i>	
<i>Kristina Yapova</i>	Boethius's "Consolation of Philosophy" as a Musical Exercise of the Soul.....	5
	 Scientific Conference	
	Bulgarian musicology in retrospect and perspective (70 years of musical studies at the Bulgarian Academy of Sciences)	
	Session <i>Ethnomusicology on Bulgarian soil</i>	
<i>Irene Markoff</i>	Reflections on the Construction of Alevi- Bektashi Rituals and Ritual Space in the Transnational Perspective: Performing Spirituality, Navigating Identity.....	23
<i>Rumiana Margaritova</i>	Studies of the music of minorities conducted at the Institute of Music/Institute of Musicology, BAS (1950 – 1988).....	32
<i>Maria Kumichin</i>	The Folk Music Archive of the Institute of Music retrospectively (1948–1989).....	42
<i>Diana Danova- Damyanova</i>	Fieldwork in folk music from the region of Kazanluk of the 1960s.....	53
	 Session <i>City and Folklore</i>	
<i>Natalia Rashkova</i>	Traditional and contemporary interpretations of folk music and dance in an urban environment (Hungarian realities).....	64

<i>Gergana Panova- Tekath</i>	Being in step with the times. New paradigms and theoretical achievements of Bulgarian ethnochoreology.....	73
<i>Lozanka Peycheva</i>	Original songs in <i>folk style</i> : a broad outline of the phenomenon.....	83
<i>Marija Dumnić</i>	History of Urban Folk Music Practices in South Slavic Countries.....	92
<i>Galina Lukanova</i>	Singing groups performing arranged folklore: from ‘breaking with the tradition’ to a ‘marker of national identity’	104
	<i>Reviews</i>	
<i>Ivan Moody</i>	Svetlana Kujumdzieva: “The Hymnographic Book of Tropologion. Sources, Liturgy and Chant Repertory”	113
	Abstracts.....	115

ABSTRACTS

Music and Philosophy

Boethius's "Consolation of Philosophy" as a Musical Exercise of the Soul

Kristina Yapova

This study makes an attempt to re-examine the common categorization of Boethius's work, according to which his *De institutione musica* falls in the rubric "theory of music", and is strictly separated from his writings belonging to "theology" (*De Trinitate*) and "philosophy" (*De Consolatione philosophiae*). Two theses are asserted: the first, that notwithstanding all possible demarcations between the works of Boethius they all express a united world outlook – that of Christianity; the second, that music is not closed only in the sphere of music theory, but on the contrary, it penetrates the other areas of Boethius's interest. The spirit of Christianity marks the "pure" philosophy in *Consolation of Philosophy*, joining this work with

Augustine's *Confessions*. On the other hand, it is music that links it to the death-bed story of Socrates from Plato's *Phaedo*, where he who leaves this world sets about making music, following the demand of his dream. When explaining *musica humana* in his *De institutione musica*, Boethius says that this kind of music can be understood by everybody who descends into himself. Now, in *Consolation of Philosophy*, he himself does this, thus performing a musical exercise in his soul. Music passes through all the levels of the work – from the peculiarity of its genre, full of *melopoia* incrustations, through lexical net around the words *melos*, *emmelēs*, sweet voiced speech, etc., and to the innermost connection between music and death.

Keywords: *Boethius*, „*Consolation of Philosophy*“, *musica humana*, *music and death*

Scientific Conference
Bulgarian musicology in retrospect and perspective
(70 years of musical studies at the Bulgarian Academy of Sciences)

Session *Ethnomusicology on Bulgarian soil*

**Рефлексии върху конструирането на алевийско/
бекташиятските ритуали и ритуалното пространство в
транснационална перспектива като израз на духовност и
търсене на идентичност**

Ирене Маркоф

На базата на множество източници и обстойни етнографски прочувания, проведени в Турция, в Делиормана (Лудогорие) в Североизточна България, както и сред канадската диаспора, докладът хвърля светлина върху нарастващата „видимост“ и ревитализирането на духовността, идентичността, служението и ритуалното пространство сред общностите на къзълбашиите (алеви, бекташи) в условията на променящия се социалнополитически климат и на засилващи се връзки с транснационалната мрежа на алевийците. Отблизо се проследяват поетиката, политическите ориентации и емоционалният строй на сакралните ритуали (наричани „сем“), ролята на специалистите в изучаването им, както и съществената функция на поетично-музикалното изразяване, в което централна роля играе инструментът саз/байлама. Докладът започва с кратък исторически обзор на произхода на къзълбашиите/алевиите, след което разглежда възраждането на алевийското движение в днешна Турция, разцветът му и неговото реинституционализиране.

Тази част въвежда и изяснява етнографски описания на процеса на ревитализиране на сакралните ритуали и религиозната идентичност в контекста на две конкретни диаспори. В първия случай фокусът е върху алевийците в Торонто, върху които се отразяват благотворно разширяването на транснационалната социална мрежа на алевийството, както и пребиваването им в общество, което цени и подкрепя културното разнообразие и религиозната толерантност. Там поради липса на традиционни молитвени домове годишните молитвени събирания се провеждат на нетипични места като временни храмове, в които се поставят вещи и украшения с религиозна символика. Във втория случай се обсъждат по-органичните ритуали и практики на свързаните с алевизма бекташи и бабаи в селските области на Делиормана в Североизточна България, където това религиозно малцинство укрепва и възражда своето духовно наследство и културни позиции след падането на комунизма, ставайки все по-видимо, мобилно и социално активно.

Ключови думи: *Такие, къзълбаши/алеви, бекташи, ревитализация, транснационални мрежи*

Studies of the music of minorities conducted at the Institute of Music/Institute of Musicology, BAS (1950 – 1988)

Rumiana Margaritova

The paper focuses on the research interests of the researchers from the Department of Folk Music, Institute of Music/Institute of Musicology, BAS, in the traditional music of the ethnic groups in Bulgaria, encompassing the period since the department has been established until the Institute was incorporated. On the basis of material kept at the Music Archive and the Scientific Archives of BAS as well as fundamental publications by researchers from the department it is shown that in that period under socialism with the latter's incoherent policy towards the minorities, respective fieldwork and theoretical research has been conducted receiving institutional support to a

greater or lesser degree, excluding the end of the period. The research interest in the music of minorities is presented in the paper through publications on the traditional music of the ethnic Jews, Turks, and Aromanians with these publications been interpreted in the context of their inclusion in more general ethnomusicological theories and/or comparative and historical studies. By using unknown to this day records light is shed also on fieldwork with Gypsies and Karakachans/Sarakatsans. At the end of the paper, attention is drawn to the reasons for the interest of the researchers that has remained marginal due to the research exigencies of that time.

Keywords: *music of minorities, traditional music, Jews, Turks, Aromanians, Gypsies, Karakachans, fieldwork, Institute of Music, Institute of Musicology, socialism*

The Folk Music Archive of the Institute of Music retrospectively (1948–1989)

Maria Kumichin

The paper deals with key moments in the history of the Folk Music Archive, Institute of Music/Institute of Musicology, BAS, from the transfer of the Music Section of the Ethnographic Museum (bringing in the collections of manuscripts, print media, equipment and three researchers: Raina Katsarova, Ivan Kachulev and Elena Stoin), to their constant enrichment and development until the Institute

of Musicology closed in 1989. Using a large amount of archival items from the Scientific Archives of BAS, the way in which the collections at the Folk Music Archive have been structured in a certain period (1950s–1980s) is traced: phonograph records (vinyl records and tapes); lyrics (fieldwork material on paper); film archive (stock footage and videotapes); stills archive. The changes in the process of the researchers' work

are considered along with their tasks, collections and work on fieldwork their direct responsibilities for certain materials.

Keywords: *Folk Music Archive, history, structuring, working with archives*

Fieldwork in folk music from the region of Kazanluk of the 1960s

Diana Danova-Damyanova

The paper constitutes a link of the large-scale activities of the Institute of Music, BAS. Performing its permanent tasks to collect, safeguard and publish Bulgaria's treasure trove of folk songs and seeking to gradually draw a map of Bulgarian folk music, a number of places in the region of Kazanluk have been visited by solo or group expeditions. Folk music from that region has been collected ever since the early twentieth century mostly by local teachers and champions of the preservation of folklore; still, the most thorough work was conducted in the 1960s by folklorists from the Institute of Music: Elena Stoin, Todor Djidjev,

Anna Ilieva and other members of the staff of the Department of Folk Music. An analysis of the holdings kept now at the Institute of Art Studies, shows that the best part of the records from the region of Kazanluk has been made after 1954. The fact that of 30 of a total of 50 observed places these are the only recordings kept at the archive, proves that the visits to these places have not been just 'treading in the footsteps' of previous collectors or to further enrich the archive's holdings by adding unrecorded samples, but rather result-oriented trips to unstudied areas, made after mapping out a zoning plan and careful preparations.

Keywords: *folk music, the region of Kazanluk, Institute of Music, research expeditions and trips, Folk Music Archive, fieldwork materials*

Session City and Folklore

Traditional and contemporary interpretations of folk music and dance in an urban environment (Hungarian realities)

Natalia Rashkova

The article presents research work on a joint project of BAS and the Hungarian Academy of Sciences, relating to the research on good policies and practices of safeguarding,

adoption and upholding of traditional skills from various areas of folk culture and displaying those in specific venues in a contemporary city. The fieldwork observations conducted in

Budapest evinced the strong presence of folk music and dance in the events and celebrations held in the city. Established institutional cultural models and method for teaching and joint experience of folklore are highlighted such as Zoltán Kodály's concept of safeguarding traditional

folk music, his method for teaching folk music and the Dance-house ('Táncház') movement that enjoyed international recognition and were inscribed on the list of UNESCO's Intangible Cultural Heritage and the Register of good safeguarding practices.

Keywords: *folk traditions, heritage, folk music and dance, urban environment*

Being in step with the times. New paradigms and theoretical achievements of Bulgarian ethnochoreology

Gergana Panova -Tekath

The paper is a follow-up to my paper of a decade ago occasioned by the sixtieth anniversary of art studies at BAS. It notes the completion of the theory of dancing Bulgarian style as an intra- and intercultural nonverbal communication on four continents and over two periods. It allows treating the objects under consideration at a political micro-level within four modes, at a social intermediate level through 'complexes of motives', and at an individual micro-level as a 'semantic star'. The significance of the Institute is highlighted as a place where Raina Katsarova gave birth to Bulgarian ethnochoreology and invaluable folk archives have been collected. Nowadays, science draws attention to urban populations and their

communication, integration into and adaptation to multicultural societies. A distinctive feature of contemporary Bulgarian ethnochoreology is its close relation to practice. Examples are adduces relating to festivals in immigrant model. Predecessors were two festivals held in Canada, initiated by Yves Moreau. Sts Cyril and Methodius Festival, San Francisco was launched by Tanya Kostova in 2001 and is defined as a fair. Chicago-based Vereia Festival organised by Konstantin Marinov was launched in 2010 as stage, having regulating functions within the diaspora. The European Heritage Festival came to existence in 2013 in San Diego, where Kalin Krumov and Petro Dushkov offer since 2013 a magical entry into a new and free ancestral culture.

Keywords: *systematising levels, theory of dancing Bulgarian style*

Original songs in folk style: a broad outline of the phenomenon

Lozanka Peicheva

The study focuses on original songs *in folk style*, a popular music meta-genre, associated with the cultural history of many Balkan countries. Original songs *in folk style* are very popular in Bulgaria too. The paper studies the problem in several lines: outlining the terms only broadly rather than exhaustively; naming and defining the aspects of

the phenomenon so that to highlight its contents and salient features; dividing and grouping of original songs *in folk style* so that to systematise them in an integral area. The methods proposed herein of a defining and classifying system are just one of the possible forms of a broad outline of the phenomenon under consideration and getting to the root of the matter.

Keywords: *original songs in folk style: naming, defining, classification*

История на градските музикалнофолклорни практики в южнославянските страни

Мария Думнич

Въпреки широкото си разпространение, градските музикалнофолклорни практики са оставали в периферията на фолклорните и по-късно и на етномузикологичните изследвания в много национални научни традиции. Но напоследък етномузикологичните проучвания с антропологическа насоченост поставят въпроса за не-селските ежедневни практики, което предизвиква интерес и към преосмислянето на историята на музикалния фолклор. Докладът разглежда в сравнителен план историята на градските фолклорни практики на съвременните славянски страни през периода от втората половина на XIX до първата половина на XX век. Тези практики имат общо наследство в градския музикален фолклор не само поради влиянията на тогавашната глобал-

на популярна музика, но и поради панславянските идеи за национално възраждане (като стремеж към независимост от Австроунгарската и Османската империя) в контекста на цялостната ситуация на Балканите (и балканските страни), което на свой ред намира специфично отражение в музикалната сфера. Различни социокултурни тенденции оформят градското музикалнофолклорно наследство като граничен жанр между фолклора, художествената (арт) музика и популярната музика. На базата на сравняване на резултатите, публикувани във фолклорни сборници и етномузикологичната литература, този текст търси общия репертоар и специфичните музикални характеристики на славянската градска фолклорна музика от разглеждания период.

Ключови думи: *градска фолклорна музика, етномузикология, южнославянски страни, Балкани, XIX – XX век*

Singing groups performing arranged folklore: from 'breaking with the tradition' to a 'marker of national identity'

Galina Lukanova

The rearrangement of Bulgarian folk songs began in the late National Revival Period continuing to this day. Such a transcription of the authentic sources along with composing music in 'folk style' evokes mixed response and generates heated polemics. The paper traces, as an accent in the area of research interest, the factors that have led to a change in the attitudes

towards the performers of such music: choirs and singing groups performing arranged folklore both at home and abroad. 'Breaking with the tradition', 'amateur arts activities or professionalism', a 'commercial activity' or a 'marker of national identity' are just some of the oppositions, designating the phenomenon under consideration.

Keywords: *groups singing arranged folklore, choirs, transformation of folklore*

Review

Светлана Куюмджиева: „Химнографската книга Трополог. Извори, богослужение и песенен репертоар“

Svetlana Kujumdzieva. The Hymnographic Book of Tropologion. Sources, Liturgy and Chant Repertory. Routledge. London-New York, 2018, IX + 184 p., 10 plates (ISBN 9781315099019)

*Иван Муди**

Новоизлязлата книга на Светлана Куюмджиева е много значим принос към засиленото в съвременността ни научно внимание в изследването на богослужebните ръкописи от православния свят. Книгата трополог остава неизвестна дълго време за литургистите, тъй като тя отдавна е престанала да съществува, макар да е важен представител на ранния етап от развитието на кор-

пуса богослужebни книги във византийския ритуал. Затова публикация като тази, посветена изцяло на трополога, е както добре дошла, така и съвсем навременна. Светлана Куюмджиева очертава ясно изследователската си цел в кратък увод, подчертавайки, че това е проучване на трополога като тип книга. Фокусът на проучването ѝ е върху репертоара, включен в книгата, начинът

*Протопрезвитер д-р Иван Муди е композитор, диригент и педагог, посветен на източноправославната религия. Понастоящем работи в Центъра за проучване на музикалната социология и естетика (CESEM), Университет „Nova“, Лисабон, Португалия. Президент на Международното общество по православна църковна музика със седалище в Йенсену, Финландия. Член на редколегиата на „Българско музикознание“.

му на съставяне и богослужебния празничен календар, който се следва в него. Дискутират се ръкописи от типа на трополога на гръцки (трополог), сирийски (троплигин), грузински (иадгари), арменски (шаракноц), както и съответни книги на старославянски. Проучването на ръкописите на гръцки и на славянски се базира върху оригинални извори, а на ръкописите на другите езици – върху отделни техни публикации. Последното обстоятелство не намалява нито огромната трудност на проучването, нито неговата задълбоченост. Авторката заявява, че книгата би следвало да се разглежда като „предварителна стъпка в събирането и представянето на извори на трополога за по-нататъшното му цялостно проучване“ (с. IX), което определя и насочеността на изследователската работа. Във въвеждащия дял се очертава историческата основа на проучването, продължаващо работата на авторката върху ранните осмогласници, и набелязващо задачите на новото проучване. В следващия дял са представени ранни извори (до IX век), започвайки с Дневника на монахиня Егерия, която описва поклонническото си пътуване до Йерусалим през първата половина на IV век. В следващите два дяла се разглеждат грузинския иадгари и сирийския троплигин. Грузинският иадгари предизвика извънредно голям интерес в последно време. На тази книга са посветени публикациите на Андрю Уейд и Питър Джефри, съответно от 1980 и 1990, както и тези на Александра Никифорова и Стийг Фройсхов, които представят съдържанието ѝ в определен контекст. Проучванията върху иадгари се допълват, макар и накратко, от наскоро излязлата публикация на

Даниел Галаца „Литургия и византинизирание на Йерусалим“. По-нататък Куюмджиева дискутира сирийските извори (от Британския музей в Лондон), основавайки се преди всичко на Кatalога на Уилям Райт от 1870. За редица от тези извори са дадени нови неизвестни подробности. На арменския шаракноц не е посветен отделен дял – проучването се основава върху пионерската работа в това отношение на Габриеле Винклер. Най-голям е дялът за гръцкия трополог, което се дължи на специализацията и на интереса на авторката в това отношение. Тук тя хвърля значителна светлина върху развитието на византийското богослужение. Едни от най-интригуващите проблеми, които се дискутират, се отнасят до ранните славянски книги и дали е имало старославянски трополог. На това е посветен отделен дял. Макар изворите да са доста оскъдни, авторката привежда аргументи, че по всяка вероятност е съществувал **такъв трополог**. Предпоследният седми дял е посветен на връзката на трополога с по-късните богослужебни книги (преди всичко на псалтикона, известен в Русия като кондакар), а осмият, финалният дял, обобщава направеното проучване. В него се извеждат три стадия в предаването и развитието на трополога – трополог I, II и III, като последният се определя като редакция, направена в Студийския манастир. За трополога още много ще се говори и учените, които работят активно по него, със сигурност ще допринесат да се изясни същността му. Светлана Куюмджиева обаче е направила едно цялостно проучване, което без съмнение ще служи като съществено ръководство за изследователите византолози – литургисти и музиколози.

АВТОРИТЕ В БРОЯ

Проф. д.изк. Кристина Япова
Сектор „Музика“,
Институт за изследване на изкуствата,
Българска академия на науките
email: yapovak@abv.bg

Д-р Ирене Маркоф
Департамент „Музика“,
Йорк Юнивърсити,
Торонто, Канада
email: imarkoff@yorku.ca

Гл. ас. д-р Румяна Маргаритова
Сектор „Музика“,
Институт за изследване на изкуствата,
Българска академия на науките
email: rumiana_margaritova@yahoo.com

д-р Мария Кумичин
Национален научен център
за опазване на културно наследство,
Институт за изследване на изкуствата,
Българска академия на науките
email: kumichin@abv.bg

Гл. ас. д-р Диана Данова-Дамянова
Сектор „Музика“,
Институт за изследване на изкуствата,
Българска академия на науките
email: diana_d91@abv.bg

Доц. д-р Наталия Рашкова
Институт за етнология
и фолклористика
с Етнографски музей,
Българска академия на науките
email: natalia.rashkova@gmail.com

Д-р Гергана Панова-Текат
Етнохореолог,
Фолкванг университет за изкуства,
Есен, Германия
email: gpanova@yahoo.com

AUTHORS IN THIS ISSUE

Prof. Kristina Yapova, DSc
Music Department,
Institute of Art Studies,
Bulgarian Academy of Sciences
email: yapovak@abv.bg

Irene Markoff, PhD
Department of Music,
York University,
Toronto, Canada
email: imarkoff@yorku.ca

Asst. Prof. Rumiana Margaritova, PhD
Music Department,
Institute of Art Studies,
Bulgarian Academy of Sciences
email: rumiana_margaritova@yahoo.com

Maria Kumichin, PhD
National Research Centre
for Safeguarding of Cultural Heritage,
Institute of Art Studies,
Bulgarian Academy of Sciences
email: kumichin@abv.bg

Asst. Prof. Diana Danova-Damyanova, PhD
Music Department,
Institute of Art Studies,
Bulgarian Academy of Sciences
email: diana_d91@abv.bg

Assoc. Prof. Natalia Rashkova, PhD
Institute of Ethnology
and Folklore Studies
with Ethnographic Museum,
Bulgarian Academy of Sciences
email: natalia.rashkova@gmail.com

Gergana Panova-Tekath, PhD
Ethnochoreologist,
Folkwang Universität der Künste/
Folkwang University of the Arts,
Essen, Germany
email: gpanova@yahoo.com

Проф. д.изк. Лозанка Пейчева
Институт за етнология
и фолклористика
с Етнографски музей,
Българска академия на науките;
Академия за музикално, танцово
и изобразително изкуство – Пловдив
email: lozanka.iefem@gmail.com

Д-р Мария Думнич
Институт за музикология
Сръбска академия на науките и
изкуствата,
Белград, Сърбия
email: marijadumnic@yahoo.com

Д-р Галина Луканова
Институт за етнология
и фолклористика
с Етнографски музей,
Българска академия на науките
email: mgmusic@abv.bg

Презв. д-р Иван Муди
Композитор, диригент и педагог,
Център за проучване на
музикалната социология и естетика
(CESEM),
Университет „Nova“,
Лисабон, Португалия
email: ivanmoody@gmail.com

Prof. Lozanka Peycheva, DSc
Institute of Ethnology
and Folklore Studies
with Ethnographic Museum,
Bulgarian Academy of Sciences;
Academy of Music, Dance
and Fine Arts – Plovdiv
email: lozanka.iefem@gmail.com

Marija Dumnić, PhD
Research Associate,
Institute of Musicology SASA,
Belgrade, Serbia
email: marijadumnic@yahoo.com

Galina Lukanova, PhD
Institute of Ethnology
and Folklore Studies
with Ethnographic Museum,
Bulgarian Academy of Sciences
email: mgmusic@abv.bg

Very Rev. Ivan Moody, PhD
Composer, conductor and pedagogue,
CESEM – Universidade Nova,
Lisbon, Portugal
email: ivanmoody@gmail.com